

ABONAMENTUL :

Pe un an 70 Lei = 140 Cor.
 Jun. an 36 Lei = 72 Cor.
 Trei luni 18 Lei = 36 Cor.
 Prețul unui număr e de
 25 bani sau 50 fil.
 Telefon p. oraș și In-
 terurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Românului Nr. 1/a.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație
 și se taxează după tarit.
 MANUSCRIPTELE NU SE
 ÎNAPOIAZĂ.

Rezultatul agitațiilor ungare.

Agitațiile maghiarilor, ce continuă dela un timp fără răgaz și încăpăținarea lor de a se obișnui să privească realitatea în față, au avut darul să nemulțumească mult pe toate națiunile vecine cu Ungaria și să facă pe aliați să se întrebe dacă poporul ungar merită în adevăr bunăvoința cu care a fost tratat.

E deajuns să amintim intrigile și comploturile organizate la noi, cum și mașinațiile agenților unguri în Jugoslavia, Austria și Cehoslovacia, pentru a face să se înțeleagă atmosfera defavorabilă, ce și-a creat Ungaria într'un moment când avea nevoie mai mult ca or când de încrederea și de bunăvoința generală.

Rezultatul acestei atitudini, mai mult de cât îndoielnic, este că Ungaria riscă nu numai să compromită bunele relații în care ar trebui să se găsească pe viitor cu vecinii săi, dar chiar să determine pe aceștia din urmă să ia măsuri riguroase pentru a-și asigura o pace serios amenințată.

Din punctul acesta de vedere presa franceză se ocupă stăruitor de demersurile făcute până acuma de Austria, în persoana dlui Renner, pentru a stabili un acord cu caracter de alianță, cu Jugoslavia și Cehoslovacia, în scopul de a se putea apăra la nevoie în contra agitațiilor maghiare.

E lesne de înțeles cât de aprigă trebuie să fie propaganda ungară în Austria, dacă până și aceasta, socotește că este nevoie să ia atât de energice măsuri pe viitor în contra aceleia care făcea podoaba statelor de sub coroana Sf. Stefan.

Incerările dlui Renner, au toate probabilitățile să ducă la un rezultat mulțumitor de oare ce atât sârbii cât și cehoslovacii sunt desgustați de lipsa de bună credință a conducătorilor dela Pesta, cari nu voesc să înțeleagă că este o crimă să cauți să turburi o pace ale căreia prime baze au fost puse cu atâtă greutate.

Lucrul acesta ar trebui să-l înțeleagă Ungaria și conducătorii ei de astăzi.

Din nefericire, în rândurile acelor cari voesc să conducă destinele Ungariei, se găsesc numeroși bărbați politici cari după ce au făcut nenorocirea Ungariei, ar fi putut să se dispenseze de a socoti drept o onoare să lucreze la reconstituirea ei.

Dacă Ungaria, pentru a dovedi tendințele sale imperialiste, trimite la conferința păcii pe un Apponyi, pentru ce atunci același țară nu ar chema s'o îndrumeze pe calea cea adevărată pe Carolyi, pe Wekerle și pe toți ceilalți oameni vechi ai Ungariei de-asupra cărora plutește încă geniul cel rău al contelui Tisza.

Momentul este atât de grav pentru Ungaria, în cât ar fi timpul ca poporul maghiar să-și dea seamă de toate neajunsurile ce le poate aduce izolarea, pentru o națiune învinsă și desorganizată, din cauza propriilor ei greșeli.

Parlamentul.

— Telegramme Agenției Dacia. —

București 28. În ședința de ieri a camerei, d. deputat Cuza, a cerut guvernului ca proiectul de lege, alcătuit din inițiativa parlamentară, pentru sporirea salariilor magistraților și funcționarilor de stat, să fie adus în curând în discuție.

D. ministru Vlad, răspunde, că va prezenta peste două săptămâni, proiectul de lege cu privire la impozite, și acela cu privire la buget, salariile însă nu pot fi urcate la înfinit; problema aceasta în orice caz prezintă multiple greutăți, dar va trebui rezolvită la timp, în alta ordine de idei.

D. ministru Vlad, la sfârșitul discursului, declară, că nu recunoaște dreptul la grevă.

Abuzuri în Basarabia.

D. deputat basarabean Cazacliu, luând cuvântul, face un scurt expozeu al situației din Basarabia, și declară, că directoratele, instituite de guvern, nu-și îndeplinesc cinstita datoria. Revelează o serie întreagă de abuzuri, comise de noii funcționari, și cere grabnica intervenție a guvernului.

D. ministru Bontescu și „Viitorul”.

D. deputat Esca interpelează pe d. ministru Bontescu, relativ la acuzațiunile, aduse dsale, din partea liberalilor, prin ziarul „Viitorul”.

D. ministru Bontescu, luând cuvântul, răspunde, că exportarea vitelor la Viena, s-a făcut în interesul statului, neputându-se lua garanție din partea statului, pentru miile de vite prezintate de proprietari, vite pe cari aceștia din urmă, nu le mai puteau folosi decât pentru tăiere.

D. ministru Bontescu califică, drept insinuări perfide, cuvintele, spuse la adresa dsale de „Viitorul” și se declară ca aderentul desăvârșitei unificări politice și economice a provinciilor alipite, cu țara mamă.

D. Vintilă Brătianu, constată, că ministrul Bontescu era obligat să răspundă imediat autorului articolului, iar nu parlamentului. (Deputații blocului parlamentar, întrerup vorbirea dlui Brătianu strigând: „A răspuns interpelării”).

Ședința s-a ridicat la orele 5 d. a. după care deputații s-au dus în corpore la congresul orfanilor din războiu, la care a asistat și Familia Regală.

Senatul.

București 28. — La deschidere, președintele senatului d. Paul Bujor, citește telegrama de felicitare, trimisă de senatul italian, primului senat al României-Mari.

Senatul a primit cu aplauze și ovații salutului Italiei.

D. senator Popescu, întreabă pe ministrul cultelor despre cauza demisionării episcopului Nicodem din Chișinău. Ministrul răspunde, că episcopul a demisionat de bună voie!

D. senator Vladimir Atanasovici, propune trimiterea unei telegramme de felicitare, noului președinte al Franței, Deschanel. Senatul aprobă unanim.

D. general Lambru, a cerut detaliate explicațiuni asupra modului cum înțelege guvernul, să distribue ajutoarele ocazionale, populațiunii sărace a capitalei.

Ședința s'a ridicat la ora 5 d. a.

Adunarea extraordinară a învățătorimei din județul Arad.

Grăbirea statificării învățământului și a îmbunătățirii situației materiale a învățătorilor.

Secția Arad a Asociației generale a învățătorilor a ținut Joi, în 29 Ianuarie, dimineața o adunare generală extraordinară în sala festivă a primăriei.

Înainte de ședință s'a oficiat un serviciu divin de părintele protopop Vațian, în Catedrală.

După discursul de deschidere rostit de d. P. Vancu vicepreședintele secției, secretarul d. N. Cristea a citit raportul biroului general, care expune activitatea secției și frământările ce se observă în sânul membrilor față de stațificarea școalelor, unificarea învățământului precum și a salarizării învățătorilor.

Arată situația precară a învățătorilor, deși în privința ameliorării s'a făcut un bun început.

Raportul spune în fine că forțele supreme au datorita de a le cui multe rele, între cari primul loc îl ocupă chestia materială.

Revizorul școlar d. I. Moldovan asigură de dragostea sa pentru cauza învățătorilor.

Comunică importantele decizii luate de C. D. spre a se ușura soarta materială a învățătorimei.

Se destășură vii discuții în chestia stațificării și a îmbunătățirii situației materiale a învățătorimei. Se decide unanim ca să se întocmească un memoriu care să ceară grabnica stațificare a învățământului și să se ceară satisfacerea aspirațiilor legitime a învățătorimei în ce privește situația ei materială.

Adunarea primește apoi propunerea dlui Pleș de a cere dela C. D. revocarea dispoziției care privește restricția libertății individuale a învățătorului de a putea trece la alte cariere.

Adunarea a adresat telegramme M. M. Lor Regelui, Reginei, dlui N. Iorga, dlui Michalache, ministrul domeniilor și dlui Braniște, șeful resortului instrucțiunii.

Ce se crede în Ungaria.

Budapesta. — Conte Apponyi a extras consiliului ministrilor, la care a participat și Horthy, împreună cu șeful statului maghiar, Șoș, impresia câștigată la Neuilly, cu prilejul prezentării condițiilor păcii. Apponyi a declarat, că situația politică actuală din Ungaria nu este privită din partea conferinței de pace favorabil.

S'au discutat apoi condițiunile păcii, și au fost aflate severe, inacceptabile. Având în vedere situația economică grea, Ungaria totuși va subscrie, dar lumea trebuie să știe, că aceasta o face numai de nevoie, și că nu se renunța niciodată, la integritatea istorică a fostei Ungarii.

S'a exprimat încrederea generală, că Anglia, care este acum convinsă că Germania va deveni un fel de colonie a imperiului britanic, va contribui la ameliorarea condițiilor păcii.

După consiliul de miniștri, amiralul Horthy, a trecut în revistă trupele, pe care le trimite la Seghedin și Solnoa. În garda ținut soldaților o cuvântare, în care le-a amintit, să nu uite că au încă mari obligații de împlini față de patrie.

INFORMAȚII.

— La ministerul finanțelor s'a ținut prima consfătuire cu directorii delegați ai băncilor în chestiunea împrumutului intern, ce-l va face statul.

S'au emis diferite opinii. Ministerul, n'a dat până acum nici un comunicat în această importantă chestiune.

— Guvernul a primit comunicarea amănunțită a dlui primministru Al. Vaida-Voevod, despre situația noastră la conferința de pace. D. Vaida va aștepta reîntoarcerea delegației de pace ungare, pentru a repeta și sprijini revendicările integrale ale României față de Ungaria, și înaintea forului ambasadurilor la Londra.

— Sâmbătă 31 c., orele 9 1/2, are loc în fața primăriei solemnitatea depunerii juraământului recruților reg. 93 de infanterie, de sub coman a dlui colonel Vlad.

— Direcțiunea centrală a căilor ferate din Ardeal, a dat un ordin circular tuturor direcțiunilor regionale, birourilor de exploatare și șefilor de stații și magazii, prin care le face cunoscut că în urma aprobării Consiliului Dirigent, toate vagoanele sau cisternele ce sosesc încărcate cu petrol și derivate dela rafinerii la adresa particularilor, să nu se mai descarce în timp de 4 zile dela punerea lor la dispoziție spre descărcare, ci să se înapoeze nedescărcate la stațiunile de expediție.

— Direcțiunea generală C.F.R. a cerut tuturor direcțiunilor regionale și serviciilor, să alcătuiască urgent tablourile sersonalului existent și a celui de care ar fi nevoie, pentru a se putea alcătui la vreme bugetul C. F. R. pentru anul în curs.

— Au fost convocate pentru zilele de 7, 8 și 9 Februarie colegiile alegătorilor la Cameră, din următoarele circumscripții electorale:

Arad-oraș și Ineu: pentru a alege câte un deputat în locurile devenite vacante în urma demisiunii dlui dr Ion Suciu și optarea dlui Vasile Goldiș pentru mandatul din circumscripția Soborșin. Gătaia, județul Timis-Torontal, pentru a alege un deputat în locul devenit vacant prin optarea dlui Avram Imbroane pentru mandatul din circumscripția Lugos. Orăștie, județul Hunedoara, pentru a alege un deputat în locul rămas vacant prin optarea dlui Aurel Vlad pentru mandatul din circumscripția Dobra.

Declarațiunile de candidaturi se vor face până la 30 Ianuarie 1920.

— Greva din Iași. Tipografil din Iași au declarat greva generală, nefiind mulțumiți cu salariile de până acum.

— Leul a cotat la Paris, în ziua de 27 c. 22 centime.

— O telegramă a Agenției „Dacia” anunță că, ministerul agriculturii va opri în curând fabricațiunea berei, aceasta din lipsa tot mai simțitoare de orz și orzoaică.

— Urmasorul comunicat a fost semnat de reprezentanții blocului cu privire la chestiunea participării opoziției în alegerile parțiale ce vor avea loc:

Din sentimente de condescență față de membrii acestora cari au contribuit prin talent și energie la dezvoltarea țării, ca și din dorința ca opera de reforme să iasă în izbândă, în chipulzirea tuturor pentru a fi loiali și nu de partid, subsemnații, membrii partidelor, cari formează majoritatea legiuitoare, repudiind în general declarația oficială, declarăm că nu e vorba de candidați în alegerile parțiale care acum în opoziție, care prezentanți ai vieții politice înaintea alegătorilor.

— Conte Károlyi, care în prezent se află refugiat la Praga, a adresat prin ministerul afacerilor streine al Austriei o cerere guvernului maghiar, în care pretinde, să nu i-se conștițe averea pe motivul că ar fi provocat revoluțiunea și ar fi introdus în Ungaria bolșevismul, Károlyi protestează contra acestor acuze.

— În Berlin au sosit 15,000 prizonieri germani din Franța.

— Iată textul scrisoarei A. S. R. Prințului Carol, citită de d. N. Iorga în parlament:

Bistrița în 7. I. 1920.

Domnule Președinte,
Urările pe cari mi le-ați adus în cel dintâu Parlament al României Mari, m'au pătruns adânc și au atins în mine toate coardele simțirii.

Vă mulțumesc din toată inima și vă asigur domnule președinte că voi fi urmașul vrednicilor viteji din trecut cari au fost totdeauna la datorie și al căror suflet cinstit și mare a fost închinat țării.

Am apărât-o ca ostaș și o voi sluji ca cel mai vrednic slujitor al Ei.

Să trăiescă neamul românesc, unul și vecinic nedespărțit, în vechile și glorioasele lui hotare de limbă și de viață națională.

CAROL, Prinț al României.

— Matin scrie:

Correspondentul ziarului „Daily Mail” a putut să obție o copie după o scrisoare a lui Erzberger, șeful partidului catolic german al Centrului, datând din Aprilie trecut, adică șase luni după semnarea armistițiului și privitoare la planurile viitoare ale Germaniei.

În această scrisoare, d. Erzberger afirmă că Germania se va folosi neapărat de neînțelegerile ce se vor produce fatal între aliați. Ea va lucra la restaurarea Rusiei, iar când peste vre-o zece sau cinci-sprezece ani, va putea conta pe concursul fostului imperiu țarist, Franța va fi la discreția Germaniei.

Ofensiva contra Parisului va fi mai ușoară ca în 1914, și întreg continentul va cădea sub dominația germană. După aceea lupta se va da între continent și puterile transoceanice.

— Elveția a cerut un milion și jumătate de lei, dela administrația C. F. R. pentru transportarea a 5 locomotive și 92 vagoane, cumpărate de România în Franța.

— La gara din Chitila au sosit 500 de pluguri autotractoare, și vor fi în curând repartizate prin obștile satelor.

— În ședința comisiei de aprovizionare a județului Arad, ținută ieri, Joi dimineața, s'a acceptat ofertul primpretorilor de a furniza benevol din plasele lor 444 vagoane grâu și 1100 vagoane porumb în scopul prevăzut în ordonanța cu privire la imobilizarea cerealelor.

La ședință a fost de față și d. director Mohan din partea direcțiunii generale a aprovizionării din Cluj. Dsa va aduce la cunoștința C. D. decisiul comisiei de aprovizionare, de a accepta ofertul primpretorilor pentru a se evita rechiziționarea cerealelor în județul Arad.

Pentru industria română.

București, 28. — Guvernul a deschis un credit de 5 milioane lei, pentru cumpărarea de mașini și materii industriale din Cehoslovacia și Austria germană. Comisiunea tehnică însărcinată cu executarea acestor cumpărări, este în drum spre Viena și Praga.

TELEGRAME.

(Telegramele Agenției Dacia.)

Cine insofește pe Apponyi la Paris.

Budapesta 28. Ziarul „Uj Nemzedék” anunță, că Apponyi la reîntoarcerea sa în Neuilly, va duce cu sine fruntași șvabi, români (?) ruteni, cari vor declara pe față conferinței de pace, că nu doresc deslupirea șvabilor, românilor, rutenilor, dela Ungaria. (Și nici un sârb, croat, slavon, bosniac, herțegovinean, evreu, săcui, armean ?? N. R.)

Convenția comercială austro-jugoslavă.

Viena. — Cancelarul Renner al Austriei-germane, va pleca în ziua 7 Februarie la Belgrad, pentru negocierea unei convenții comerciale cu regatul jugoslav.

Nouii exproprieri.

București 28. — Guvernul studiază chestiunea lărgirii exproprierii, spre a putea distribui alte două milioane de hectare pământ țăranilor.

Averescu și Take Ionescu candidează în Ardeal.

București 28. — D. general Averescu a primit propunerea să candideze, în cercul electoral Orăștie.

D. Take Ionescu, până acum nu a dat încă răspuns definitiv, de și i s'a făcut și dsale o asemenea propunere.

Protestul Muntenegrului.

Geneva 28. — Ministrul afacerilor streine, din guvernul refugiat al Muntenegrului, a adresat conferinței de pace un protest, contra atitudinii luate în chestiunea coastelor mării adriatice, atitudine, de natură a știrbi drepturile suveranității Muntenegrului independent. Cere respectarea suveranității statului.

Naufragiu la Sulina.

București 28. Eri au suferit naufragiu, două mari caice turcești, ce transportau mărfuri, din Odesa. Vasele s-au scufundat atât de repede, încât din mărfurile aduse, nu s-a putut salva nimic.

Polonezi arestați în Odesa.

București. — Știri sosite din Ucraina, vestesc, că bolșevicii au arestat până acum 4000 de polonezi aflați în Odesa.

Censurat: C. Teodorescu.

Teatru, Muzică, Cinematografe.

Astăzi, Vineri seara, reprezentație de pi-canterii la Cabareul modern. Programul cuprinde puncte foarte atractive și amuzante, dansuri și două piese comice, Măine, Sâmbătă, va pași pe scena Cabareului pentru întâia dată Duo-Barcarolla, două surori, cari vor executa dansuri în costume de o eleganță orbitoare.

Pentru reprezentația de Sâmbătă se arată deja un interes extraordinar.

Teatrul APOLLO

În 28, 29, 30 și 31 Ian.

Serie Mia May

Tatjana

piesă în 5 acte.

Arangeator Joe Max.

Te 614

Teatrul URANIA

În 30 și 31 Ianuarie

Serie Joe Deps

Misterole vieții din Berlin
Dramă socială în 4 acte.

Regina Ripoterilor
comedie în 3 acte.